

*De enige schaaps- en
lamsvellooierij in Nederland*

Warm en zacht

De broers Thomas en Riets van Buren runnen in Bolsward een looierij voor lams- en schaapsvachten. De enige van Nederland. Via een vast procédé toveren ze een vies schapenvel om tot een babyzacht en heerlijk warme vacht, waar veel mensen baat bij hebben. Arbeidsintensief werk, dat wel.

op het vacht

TEKST HELEEN BOSMA

FOTOGRAFIE HANNEKE REIJBROEK

Tussen alle hoge stapels verwerkte en nog niet-verwerkte schapenhuiden hangt ook een angora-vel te drogen. Een fraaie, schone en witte vacht met lange pijpkrullen. Liefdevol raken de broers Thomas en Riets van Buren de vacht aan. „Mooi hè, die krullen”, stelt Thomas tevreden vast. „Deze hebben we op speciaal verzoek van de eigenaar gelooïd.”

Al zitten de broers al jaren in het vak, van een bijzondere vacht kunnen ze nog altijd genieten. „Per jaar looien we een paar honderd speciale vachten.” De meeste tijd hebben ze het echter razenddruk met het looien van de duizenden vachten die ze jaarlijks zelf inkopen via de exportslager en de handel. Het bedrijf Van Buren is de enige looierij van Nederland. „Het is heel arbeidsintensief. We hebben iedere vacht zeker twintig keer in handen”, schat Thomas. „Bovendien looien we op een zo natuurlijk mogelijke manier, zonder zware metalen als chroom.”

Kalmerend

De gelooïde vachten vinden gretig aftrek in Nederland en Duitsland. „In Duitsland zijn ze haast nog meer natuurminded dan in Nederland”, weet Thomas. In beide landen worden de vachten op allerlei verschillende manieren gebruikt. „Vóór het bed, in het bed, in de stoel, voor de warmte of als decoratie”, vertelt Riets. „We hebben zelfs gehoord dat het op baby's die veel

huilen, een kalmerende werking kan hebben als ze lekker op zo'n warm zacht vachtje liggen”, vult Thomas aan. „En bedlegerige mensen met doorligklachten hebben er ook baat bij.”

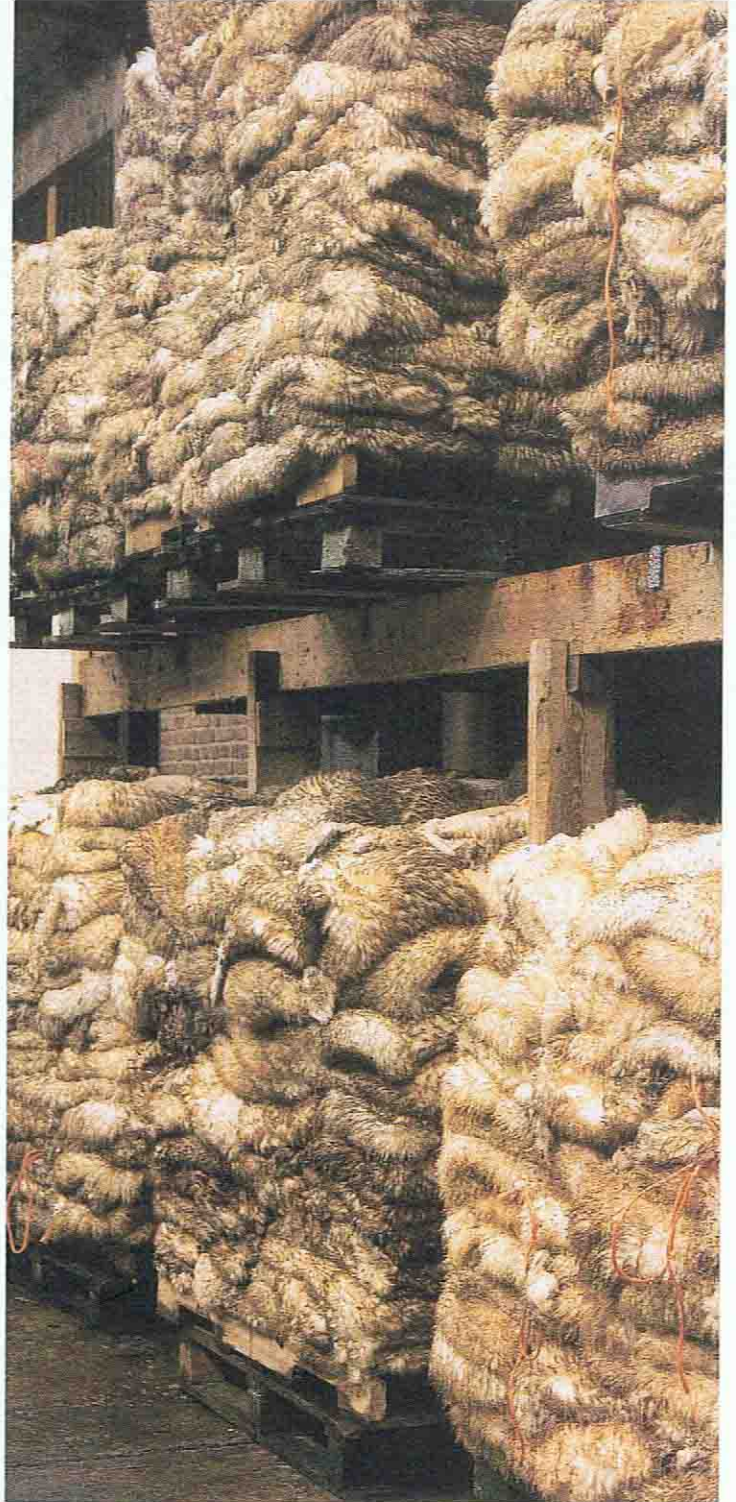
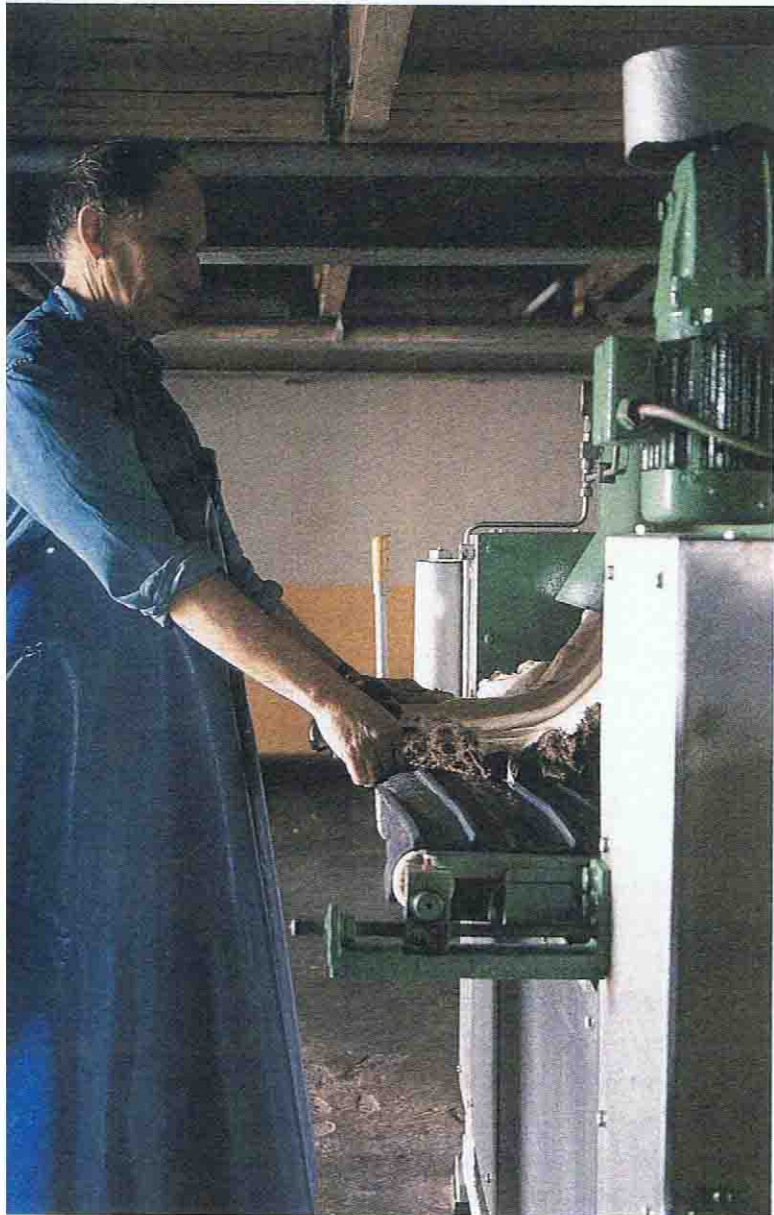
De broers pretenderen geen genezing of beterschap, maar het doet ze zichtbaar goed dat mensen baat kunnen hebben bij hun schapenvachten. Voor het zover is moeten de vachten eerst worden gelooïd. Een proces dat veel geduld vergt.

Looikuip

Meestal is het bij de Van Burens op maandag wasdag. Dat betekent dat de ingezouten vellen, die per pallet van 150 stuks binnenkomen, in bad gaan. Het bad is een enorme houten kuip. „In deze looikuip draaien haspels rond die de vellen in beweging brengen”, Thomas zet de machine even aan, en het water gutst over de rand. De hele maandag zijn de looiers bezig met spoelen en wassen.

Op dinsdagmorgen is het tijd voor de volgende fase. „Dan gaan de vellen in de ontvleesmachine. Die schraapt de huid - de kant van het vel waar geen wol zit - helemaal schoon. Door die behandeling is de huid toegankelijk voor de stoffen die later in het proces de wol op de huid moeten vasthouden.”

Dinsdagmiddag volgt de tweede wasronde en krijgt de huid ook een ontvettingsbeurt. En op dinsdagavond begint het voorlooien.

„Deze fase moet snel gebeuren, om de wol goed vast te houden. Als je te lang wacht met het toedienen van de eerste looistoffen, komen er kale plekken op de huid.“

Op woensdag begint het echte looien. „Looien betekent dat je het vel duurzaam conserveert tot leer“, legt Thomas uit. Geleidelijk krijgen de huiden de looistoffen toegediend. Langzaam, zodat de huiden de kans krijgen deze stoffen te verwerken.

Rekken en drogen

De maandag een week na de wasdag is deze partij vellen aan de beurt om te drogen. De wringer ontdoet de vellen van het meeste water. Daarna hangen ze samen aan de waslijn in de drogerij. In de droogruimte is het heet. De temperatuur zakt naarmate de huiden droger worden. De broers streven ernaar de huiden langzaam te drogen zodat de huid niet al te veel krimpt. „Vergelijk het maar met een zeem“, legt Riets uit, „als je die laat drogen in de zon wordt-ie ook keihard.“

Bij een grote machine staat medewerker Sjouke Schilstra. Op klompen en in stofjas haalt hij de vellen door een machine die ze weer oprekt. Een ambachtelijk plaatje. „We rekken de vellen alle vier richtingen op“, legt Riets uit. Het resultaat mag er zijn. Na

Zelf een vacht laten looien

Wie zelf een vacht van een schaap wil laten looien, heeft voor het betreffende schaap allereerst een goede slager nodig. Want het is belangrijk dat er geen gaten en vilsneden in de huid ontstaan. Na het villen is het zaak de vacht zo snel mogelijk in te zouten. Dat kan gewoon met een paar kilo zout van de supermarkt. „Als je maar royaal strooit“, benadrukt Riets van Buren. Elk plekje van de vacht moet in zout zijn gedrenkt zodat er geen rottingsproces op gang komt. Het rottingsproces is uit den boze, want dan laten de haren los. Op warme dagen is het daarom erg belangrijk dat de vacht zo snel mogelijk bij Van Buren terechtkomt. Wie daadwerkelijk plannen heeft een schapevacht te laten looien, doet er goed aan van tevoren even contact op te nemen met de gebroeders Van Buren.

Info: Van Buren-Bolsward bv,
Workumertrekweg 5, Bolsward;
tel. (0515) 57 24 61; fax (0515) 57 31 57;
e-mail: van.buren.bolsward@12move

deze intensieve behandeling zijn de vellen weer soepeltjes. Maar nog is het werk niet klaar.

„Nu moeten de vellen nadrogen en na de nadroging worden ze nóg een keer opgerekt, het zogenaamde afrekken“, licht Thomas toe. Als de huiden echt droog zijn, krijgen ze een behandeling op de 'schuurschijven'. Het lijken twee enorme kazen op hun kant, die half boven een werkbank uitsteken en rondwentelen. De buitenkant van deze kazen is van steen en maakt de ruwe huid soepel en zacht. Nu is het tijd voor de laatste klus. De vellen gaan in de kammachine. Na het kammen krijgen sommige vellen nog een laatste behandeling. Dat zijn de vachten die voor medicinale doeleinden gebruikt gaan worden; zij krijgen meestal een scheerbeurt. De haren zijn nu nog zo'n 3 centimeter lang. Geschoren of niet, na het kammen kun je niet anders doen dan steeds even voelen aan de stapels zachte huiden. Hier is vakwerk geleverd.

Speciale naaimachine

Als de vachten staan te weken in de grote kuipen, of hangen te drogen in de drogerij, benutten de broers en medewerker Sjouke hun tijd in het atelier. „Daar maken we van alles. Pantoffels, voetenzakken, babyslaapzakken voor in de buggy, fietszadeldekjes (tegen zadelpijn), wanten en autohoezen.“

Thomas laat de machine zien die de patroondelen voor de sloffen uit de vachten stanst. In een grote kast staan de maten van de pantoffels geselecteerd in grote bakken. Als de patroondelen compleet zijn, wordt de zool erop gelijmd en daarna is het de beurt aan de speciale naaimachine. „Je zou onze vachten ook wel zelf kunnen verwerken“, vertelt Riets, „maar echt makkelijk is dat niet hoor. Dan moet je bijvoorbeeld met een gaatjestang werken. Onze naaimachine naait zijdelings. Dat voorkomt dat je dikke randen krijgt doordat je wol op wol naait. Sterker nog: je voelt helemaal geen naad.“

Beide broers glunderen als ze naar hun producten en vachten kijken. En hun interesse gaat wel verder dan enkel en alleen de vachten. „Als ik op vakantie een schaapherder zie, moet ik altijd even met hem praten“, grinnikt Thomas.

